

рахунок бюджетних коштів, які не є трансфертами, та належать до податкових, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом місцевих бюджетів;

– у запропонованій методиці визначення освітньої субвенції не подаються формули розрахунку фінансових нормативів бюджетної забезпеченості одного учня, що утруднює процес проведення аналізу та свідчить про недотримання принципу транспарентності бюджетного планування;

– у зв'язку із відсутністю затверджених соціальних стандартів і нормативів у повному складі (вони мали б бути основою для розрахунку загального обсягу фінансових ресурсів за кожним видом міжбюджетних трансфертів, що враховуються при визначенні фінансових нормативів бюджетної забезпеченості), обсяг бюджетного забезпечення загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів не відповідає потребі.

Отже, враховуючи те, що бюджетні кошти є основним джерелом фінансового забезпечення освіти, доцільно врахувати окреслені проблеми у процесі реалізації державної політики у зазначеній галузі.

Література:

1. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 №2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Лободіна З. Перспективи удосконалення управління фінансовими ресурсами галузі освіти / Зоряна Лободіна // Світ фінансів. – 2012. – Вип.1. – С. 17–24.
3. Освітня субвенція: як фінансуватимуть заклади освіти у 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://m.gbb.com.ua/article/538-qqq-17-m1-10-01-2017-osvtnya-subventsya-yak-fnansuvatimut-zakladi-osvti-u-2017-rots>.

Демборинська Тетяна Петрівна

Слухачка групи ДСБФз-21

Науковий керівник – д.е.н., професор Демянишин В.Г.

СТАТИСТИЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ

Для дослідження основних тенденцій розвитку економіки широко застосовується статистичний підхід. Адже ефективне управління можливе тоді, коли основні закономірності розвитку суспільства будуть представлені у вигляді статистичного висвітлення.

Паралельно зі змінами, що відбуваються в економічній діяльності та соціальній сфері України, здійснюється реформування державної статистики. Так, відповідно до Державної програми переходу України на міжнародну систему обліку і статистики, одним із пріоритетів Державної служби статистики України є перехід до міжнародних стандартів. Статистика України своєчасно перейшла на методологію формування статистичних показників

відповідно до методологічних підходів, що діють у міжнародних статистичних структурах та статистичних організаціях зарубіжних країн [1, с. 24].

Офіційна статистика є необхідним елементом інформаційної системи демократичного суспільства, яка забезпечує уряд, економіку і суспільство даними про економічне, демографічне, соціальне та екологічне становище. З цією метою офіційні статистичні дані, які мають практичну цінність, розробляються та поширюються на об'єктивній основі державними статистичними установами для забезпечення прав громадян на офіційну інформацію [2, с. 98].

Завданням статистичного спостереження є одержання достовірної вихідної інформації, яка об'єктивно висвітлює фактичний стан речей. Неправдива інформація не може бути використана для статистичних узагальнень.

Для отримання об'єктивної оцінки сучасного стану національної статистичної служби доцільно провести анонімне анкетування провідних фахівців (теоретиків та практиків) в галузі статистики на центральному та обласному рівнях. Приведемо аспекти функціонування національної статистики, які, на наш погляд, бажано об'єктивно оцінити:

- рівень розробки механізмів оцінки задоволення користувачів статистичною продукцією;
- практику систематичного заохочення працівників та рівень їх професіоналізму;
- розвиток методології статистики на сучасних засадах;
- методологію та реальні проекти обстежень, що базуються на науковій основі;
- систематичну підготовку та перепідготовку фахівців в галузі статистики;
- рівень менеджменту та якості статистики.

Відтак основні недоліки існуючої системи збору та обробки інформації, які на нашу думку негативно впливають на рівень статистичного обслуговування органів виконавчої влади: великі обсяги вводу даних на обласному рівні, а отже значні затрати часу на виконання етапу вводу; великий часовий інтервал між виявленням і виправленням помилок у первинних даних; великі обсяги вводу даних внаслідок проведення переважно суцільних обстежень.

На нашу думку, для зменшення витрат часу, підвищення оперативності збору і обробки статистичної інформації необхідно здійснити ряд заходів. По-перше, максимально наблизити систему вводу даних до джерел їх отримання, якими є звітуючі одиниці, та максимально використати стандартні програмні засоби для вводу даних. На сьогоднішній день значна частина підприємств має достатню комп'ютерну базу, що дозволяє вирішити питання отримання первинних даних від респондентів у електронному вигляді. Такий підхід може дати значне скорочення термінів збору і обробки статистичних даних, підвищення рівня їх достовірності.

По-друге, продовжувати розширювати сферу впровадження вибіркового обстеження. При переході від суцільних спостережень до вибіркового, враховуючи обсяги інформації на ввіді і необхідні терміни подання інформації, ефективним може бути застосування сканерних технологій вводу і обробки статистичних даних, але при цьому також необхідно розглянути весь цикл робіт, пов'язаних з цією технологією: засоби розробки анкет, потужні комплекси для тиражування, автоматизовані лінії для підготовки та розсилки анкет опитування тощо.

У Головному управлінні статистики в Тернопільській області приділяється значна увага вдосконаленню існуючої системи збору та обробки інформації. На сьогоднішній день реформування системи збору інформації здійснюється у наступних напрямках:

- автоматизація районних управлінь (відділів) статистики;
- зміцнення існуючої технічної бази Головного управління статистики.

Використання сучасних технологій значно скоротить терміни вводу первинної інформації, підвищить надійність збереження цієї інформації, дасть можливість зменшити штат операторів комп'ютерного набору, а економісти отримають більше часу на перевірку якості одержаної від респондентів первинної статистичної звітності та проведення консультацій щодо її заповнення.

Автоматизована обробка статистичної звітності здійснюється за допомогою комплексів електронної обробки статистичної інформації (КЕОІ). КЕОІ представляють собою сукупність файлів даних та програмних модулів, за допомогою яких реалізуються конкретні алгоритми обробки даних. КЕОІ забезпечують введення, контроль, агрегування статистичної інформації та створення вихідних документів у вигляді текстових файлів і таблиць. При цьому у КЕОІ зосереджено файли даних, нормативно-довідкова інформація, що необхідна при обробці даних програмним комплексом. Використання локальних довідників і відсутність зв'язків між ними призводить до того, що реалізація інформаційних запитів, для яких потрібні дані із декількох статистичних форм, можлива тільки вручну. Така ситуація різко обмежує можливість оперативного отримання інформації для аналітичної роботи і розповсюдження статистичної інформації.

Однією з головних умов впровадження новітніх технологій є підвищення рівня підготовки та перепідготовки кадрів органів державної статистики, що обумовлено швидкими темпами розвитку комп'ютерних технологій та необхідністю застосування сучасних економіко-математичних і статистичних методів при опрацюванні статистичної інформації. Це можна здійснити шляхом проведення навчальних семінарів для працівників як Головного управління статистики, так і районних управлінь (відділів) для покращення їх кваліфікаційного рівня як у питанні оволодіння сучасними інформаційними технологіями, так і з питань методології та організації статистичної діяльності. Це стосується як економістів, так і статистиків (інтерв'юєрів). Якість первинних даних вибіркового обстеження економічної активності населення суттєво залежить від вміння та навичок статистиків спілкуватися з

респондентами. Важливість ролі статистиків у обстеженні визначається ще й тим, що вони здійснюють безпосереднє опитування респондентів, тобто виступають офіційними представниками органів державної статистики перед населенням. Тому від рівня їх роботи залежить не лише якість даних обстеження, а й ставлення громадян до державної статистики загалом.

В сучасних умовах засобами статистичних спостережень отримують інформацію про розвиток домогосподарств, проводять переписи, обліки та вибіркові дослідження суспільних явищ; вивчають економічну кон'юнктуру ринку, включаючи макроекономічну кон'юнктуру, темпи інфляції та інші показники; здійснюють дослідження ситуації на ринку праці, аналіз прогнозу попиту та пропозиції робочої сили тощо.

Основними принципами побудови інформаційного забезпечення статистичного спостереження є: спрямованість інформаційних потоків на реалізацію завдань статистичного спостереження; цілісність інформаційного забезпечення; динамічна, територіальна, методологічна зіставність основних елементів інформаційної системи; прозорість інформаційного забезпечення системи загалом і основних її елементів зокрема; доступність для широкого кола користувачів – від професіоналів до пересічних громадян.

Процес статистичного спостереження складається з таких етапів: проектування, підготовка, проведення спостереження, контроль результатів [3, с. 34].

Контроль та нагромадження даних спостереження, а також їх збереження полягають у відпрацюванні системи оперативного доступу та пошуку необхідних даних. В процесі контролю здійснюється перевірка даних обстежень щодо їх повноти й вірогідності. Повнота даних контролюється, як правило, візуально: перевіряють наявність даних за всіма одиницями та позиціями.

Стратегія зміни існуючої технології електронної обробки статистичної інформації полягає в створенні і використанні замість КЕОІ галузевих баз даних статистичних показників, центральної бази даних і баз даних розповсюдження статистичної інформації та можливості безпосереднього доступу до вказаних баз економістів галузевих відділів в рамках виділених їм повноважень. Відтак, на нашу думку, в першу чергу необхідно:

розробити методологічні основи створення баз даних статистичних показників та їх використання (відбір показників, співставлення кола звітуючих одиниць по різних статистичних формах);

– розробити єдину систему актуалізації та ведення класифікаторів, довідників, реєстру статистичних одиниць, які будуть основою для побудови різного роду вибірок при проведенні вибіркового обстеження і переписів;

– запропонувати уніфіковані технології розробки і функціонування програмного забезпечення з максимальним застосуванням стандартних програмних продуктів і стандартних форматів представлення даних;

– розробити єдину систему ведення нормативно-довідкової інформації та технологію її використання, яка повинна забезпечувати зв'язок між об'єктами різних класифікаторів і реєстрів.

Вважаємо, що лише при такій реалізації можливий оперативний аналіз статистичних даних у будь-якому заданому інтервалі часу.

Насамкінець зазначимо, що статистичні організації інших країн світу використовують аналогічні реєстри для простежування за економічною інформацією. В органах національної статистики інформація про кожне підприємство повторюється у багатьох галузях статистики, що не тільки спричинює дублювання даних, але й породжує суперечності. Тому необхідно реалізувати єдиний державний реєстр підприємств та організацій України у вигляді реляційної бази даних, яка б могла служити генеральною сукупністю для вибіркового обстеження у різних галузях статистики, використовуючи для цього потужну реляційну СУБД типу SyBase SQL, що забезпечить доступність даних, виконання операцій в режимі реального часу, цілісність та надійність інформації. Функціонування в мережі дасть можливість одночасного доступу до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України в рамках всієї структури державної статистики України.

Перехід від технології електронного оброблення інформації створюваної за принципом: одна форма статистичної звітності – один комплекс, до технологій “клієнт–сервер”. Ця технологія дає змогу реалізувати динамічне оброблення інформації в різних розрізах.

Література:

1. Васенко О.О. Методологічні засади статистики підприємств: моногр. / О.О. Васенко. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2005. –296 с.
2. Удосконалення законодавства України у галузі статистики/ Підгот. Ю.М. Остапчук. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2002. – 255 с.
3. Теорія статистики: навч. посіб. / П.Г. Машков, П.І. Пастер, В.П. Сторожук, Є.І. Ткач.– 2-е вид., стереотип. – К.: Либідь, 2004 – 320 с.

Ільчук Ліна Віталіївна

Студентка групи ФУПОзм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Дем'янюк А.В.

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В сучасних умовах зростає роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні соціально-економічного розвитку підвідомчих територій, що визначає необхідним здійснення управління місцевим бюджетом задля зміцнення його дохідної частини та ефективного використання бюджетних коштів. Проблема оптимізації видатків місцевих бюджетів є актуальною та своєчасною у зв'язку із здійсненням реформи децентралізації у сфері бюджетних відносин, зокрема.